

Landelijk Meetnet Vlinders

Juni 2014

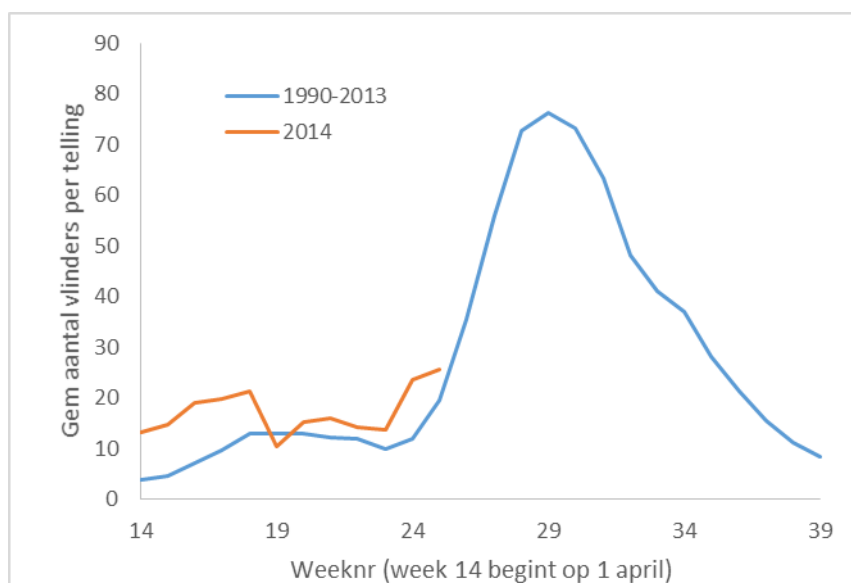
Beste teller,

Met de eerste bruine zandogen is het zomerseizoen voor de vlinders inmiddels van start gegaan. Uw tellingen laten zien dat de junidip dit jaar al in de tweede week van mei viel en al snel werd vergeten door een flinke hoeveelheid kleine vossen. Zo was er toch nog wat te tellen. In deze nieuwsbrief een korte terugblik op dit voorjaar en natuurlijk een paar route-selfies.

Aantal vlinders

Na de droomstart in april kwam het gemiddeld aantal vlinders per telling in de tweede week van mei voor het eerst onder het langjarig gemiddelde. Daarmee lag de vroegere 'junidip' dus nog voor half mei! Maar daarna ging het meteen weer goed verder (met dank aan de kleine vos) en inmiddels is het aantal vlinders alweer aan het oplopen door het verschijnen van de eerste zomervlinders.

De voorjaarsbalans

De eerste drie maanden zitten er nog wel niet helemaal op, maar we kijken toch even naar de tussenbalans van de eerste twee-en-een-halve maand tellen: de voorjaarsbalans.

Eerst een snelle vergelijking met 2013. Daarbij moeten we onthouden dat dat een heel koud (en voor vlindertellers naar) voorjaar was, terwijl we in 2014 veel mooie teldagen hebben gehad. De vliegtijd lag in 2014 dan ook een stuk vroeger dan in 2013. Maar toch: vrijwel alle voorjaarsvlinders waren in 2014 ook daadwerkelijk veel talrijker dan in 2013. Het meest uitgesproken voorbeeld is de atalanta, die vooral de afgelopen weken veel gezien is. Maar er waren ook veel meer bruin blauwtjes, groot koolwitjes en bruine en kleine vuurvlinders dan in het voorjaar van 2013.

Maar een paar soorten waren ruwweg even talrijk als in 2013: bont dikkopje, dagpauwoog, groentje, hooibeestje en boomblauwtje.

Alleen het bruin dikkopje lijkt echt minder geteld te zijn, maar omdat die soort maar op een paar plekken voorkomt, houden we hier nog een slag om de arm.

Interessanter is misschien een vergelijking met het langjarig gemiddelde over de periode 1990-2013: welke soort springen er dan uit? De tabel hieronder laat zien dat ook dan veel soorten het uitstekend gedaan hebben. Slechts drie soorten deden het slechter dan het gemiddelde. Voor soorten met een sterke trend (bv. vooruitgang bij boomblauwtje en koninginnenpage en achteruitgang bij de argusvlinder) zegt dit gemiddelde niet zoveel. Dus al was de argusvlinder talrijker dan in 2013 (zie hierboven), hij was nog altijd (veel) minder talrijk dan in de jaren negentig en daarmee lager dan het gemiddelde over de periode 1990-2013.

meer in 2014	ruwweg gelijk aan langjarig gemiddelde	minder in 2014
bruine vuurvlinder	zilveren maan	groentje
bont zandoogje	kleine vuurvlinder	argusvlinder
citroenvlinder	kleine parelmoervlinder	distelvlinder
kleine vos	dagpauwoog	
icarusblauwtje	hooibeestje	
bont dikkopje	koninginnenpage	
atalanta		
bruin blauwtje		
aardbeivlinder		
gehakelde aurelia		
groot koolwitje		
oranjetipje		
klein geaderd witje		
landkaartje		
boomblauwtje		
bruin dikkopje		
klein koolwitje		

Wat betekent dit voor de zomervlinders? Voor de soorten met meer dan één generatie verwachten we op grond van de hoge aantallen in het voorjaar ook veel meer vlinders in de zomer. Of het bruin zandoogje (altijd de talrijkste soort op onze routes) het ook goed zal doen valt nog niet te zeggen, dat zullen de komende weken laten zien. Maar we denken wel dat het aantal kleine vossen, dagpauwogen, icarusblauwtjes etc. wel eens hoog zou kunnen zijn over een paar weken als de volgende generatie zich gaat aandienen. Wel kunnen slecht weer en parasieten nog roet in het eten gooien. We zijn benieuwd.

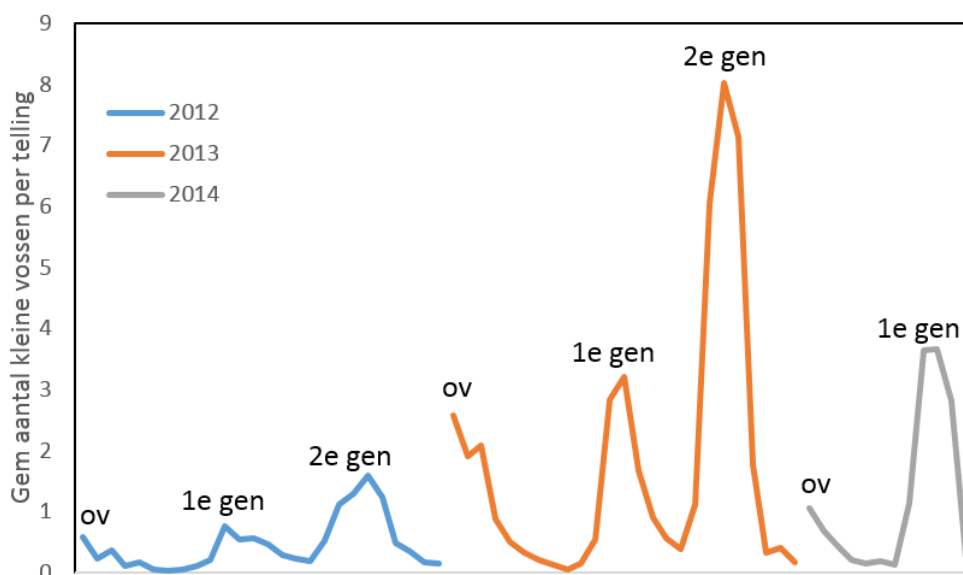
De opkomst van de kleine vos

Vanaf 2012 gaat het flink bergopwaarts met de kleine vos. De grafiek laat voor elk vlinderseizoen het gemiddeld aantal vlinders zien. Het grootste deel van de overwinteraars (ov) vliegt in maart, en dus krijgen we alleen het staartje daarvan mee als we beginnen te tellen op 1 april. Vanaf nu kan trouwens ook in maart en zelfs in februari geteld worden (als het weer goed genoeg is natuurlijk), dus wellicht weten we volgend jaar meer daarover.

Enkele opvallende zaken:

- 2012 laat de normale opbouw zien, met duidelijk meer vlinders in de tweede generatie dan in de eerste generatie.
- In 2013 valt meteen al op dat er meer overwinterende vlinders geteld zijn dan in de tweede generatie uit 2012. Blijkbaar zijn in 2012 veel vlinders snel in overwintering gegaan, terwijl het dus nog hoogzomer was en er volop bloemen waren.
- In juni 2013 waren er veel vlinders in de eerste generatie (in de piek gemiddeld ruim drie per telling) en nog eens ruim twee keer zoveel in de tweede generatie.
- Dit jaar weten we dat er veel kleine vossen waren in maart. De eerste generatie van de afgelopen weken was iets talrijker dan in 2013.

Betekent dit dat we nu in de zomer weer twee keer zoveel kleine vossen krijgen? Dat blijkt moeilijk te voorspellen, omdat het afhangt van het weer en de parasieten. Het weer moet vooral niet te droog zijn, want dan verdrogen de brandnetels. Dat lijkt nu wel goed te zitten: de meeste brandnetels staan er nog stevig bij. De parasieten kunnen echter wel roet in het eten gooien. Na een paar goede jaren van de kleine vos worden die parasieten steeds talrijker, en op een gegeven moment zijn er zoveel dat nog maar weinig rupsen groot worden. Of dat nu ook weer staat te gebeuren moeten we nog gaan zien. Vindt u rupsen van de kleine vos en vindt u het leuk ze eens te kweken, kijk dan eens of er vlinders uit komen of juist kleine sluipwespen.

Gemiddeld aantal kleine vossen per telling op alle algemene routes in Nederland. De generaties worden aangeduid met ov=overwinterende vlinders, 1^e gen=eerste generatie en 2^e gen=tweede generatie.

25 jaar vlindermeetnet: route-selfies

Eerder vroegen we u naar een 'route-selfie', een foto van u als teller op uw route. Er zijn er al een flink aantal binnen, en we laten er hier een paar zien. Maar alle nieuwe blijven welkom.

Adriaan van Doorn op zijn route bij Ankeveen.

Henk Vennix in de Moerputten.

Sylvia Kiewiet - van Ginkel op haar route op de geluidswal in Alphen a/d Rijn.

Soortgerichte route Bont dikkopje Regte heide

Telster Liesbeth van Oirschot-Beerens schreef:

Ik had mijn route al op 16, 20 en 25 mei gelopen, maar nu pas tijd om de gegevens door te geven. Ik had op deze 3 telrondes respectievelijk 19, 15 en 2 exemplaren op mijn route, dus in totaal 36 exemplaren. Zo op het oog blijft de populatie de laatste jaren dus redelijk stabiel (gezien 44 ex in 2013 en 30 ex in 2012).

De laatste jaren vliegen de bonte dikkopjes dus weer goed op de route. Dit in tegenstelling tot de periode 2006 t/m 2009, toen ik zéér weinig exemplaren op de route telde. Ik twijfelde toen wel even of ik hier nog wel mee door moest gaan; gelukkig heb ik dus wél doorge-zet, gezien aantallen van de laatste jaren en de omkeer in '10 en '11 toen ik weer boven de 20 exemplaren telde.

De laatste jaren is het biotoop weer herstellende in de secties 11 t/m 13; daar tel ik de meeste dikkopjes. In het verleden kwamen in sectie 12/13 (rondom ingang hondensportterreintje) hele mooie braamstruwelen voor (2-3 m hoog) waar ik dan ook de meeste bonte dikkopjes telde. Toen begin jaren 2000 die ineens rigoureus gekapt/gesnoeid bleken was het even armoei troef op die secties. Nu beginnen de bramen zich weer redelijk te herstellen (sectie 12 zo'n 1 m hoog; maar hier wél op 1 telronde 7 exemplaren bij elkaar; en sectie 13 lokaal nu 1,5 m hoog; daar 4 ex op een telronde bij elkaar dit jaar).

Links: kakelvers Bont dikkopje op 1e teldag (16 mei '14). Rechts: handtam en flink afgevlogen exemplaar van het Bont dikkopje, op de laatste teldag (25 mei '14)

Links: Overzicht sectie 3 t/m 7. Rechts: detail sectie 3; (beide foto's zicht in noordelijke richting) Deel vd bermvegetatie verwijderd t.b.v. pad-onderhoud; kruiden resteren nog slechts voor een deel.

Links en rechts – sectie 12; beste plek op de route in 2014; hier op 1 telronde 7 bonte dikkopjes op de bramen (van circa 1 m hoog). Rechts: detail van 3 exemplaren bij elkaar op 1 braamtak.

Libel eet sint-Jacobsvlinder

Telster Wanny Schelling schreef:

Waarschijnlijk hebben deze libellen geen last van de giftige vlinder? Is de vlinder ook zo giftig als de rupsen? Deze heb ik toevallig kunnen fotograferen bij route Ossekopke. Zag pas later dat de vlinder 'Het Diner' was van de libel.

Hier de route-selfie van Wanny op haar route Ossekopje.

Facebookgroep vlindermonitoring

Op Facebook hebben we een groep opgericht waarin tellers hun ervaringen kunnen uitwisselen. Lijkt u het ook leuk om mee te doen, dan kunt u zich aanmelden bij:

<https://www.facebook.com/groups/1458812494349084>.

Het is een besloten groep, dus u moet misschien een dag wachten op toegang. U kunt zich aanmelden via de knop op die pagina.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnetten@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnetten@vlinderstichting.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.